

اور مولو ماحمود داستان

عاشق ادبانی

علیرضا ذیعق

اورمولو محمود داستانی

عاشیق ادبیاتی

ائشیدیب یازان : علیرضا ذیحق

الکترونیکی نوسخه : ۱۳۹۳

alirezazihagh@gmail.com

اورمولو ماحمود داستانی

گنچن سابق لر اورمو شهرینده ، ایکی آدلی سانلی آدام وار ایدیلا . بیر نین آدی ابراهیم خان ایدی بیر نین آدی بهرام بی . ابراهیم خان تاجیر ایدی و بهرام بی بیر اثلات رئیس . ابراهیم خانین بیر اوغلو وار " ماحمود " آدیندا بهرام بین ده بیر قیزی وار پری آدیندا . مکتبه بیر لیک ده گنچن لر و اون بشش اون آلتی یاشینا دولاندا بیریرلرینه محبت یتیریرلر . او اوزدن ماحمود گون به گون سوزالیر و فیکری ذیکری تکجه پری اولور . بیرگون آناسی نیگران قالیب اوغلونون نییه بکئف اولدوغونو سوروشور و دئیر: " سنین بیرزادین اولماسا گونو گوندن رنگین سارالماس . سنین دردین نه دیر ؟ " ماحمودون اوزو کسر کسمز آناسینا دئیر: " بیر ایسته ییم وار آناجان . اونو یتیرنه گتیره بیلسن دا منیم غم غوصصه م قالماس . من بهرام بین قیزی پری نی ایستیرم . " آناسی گوردو ماحمود عاشیق اولوب و دئدی: " بونان راحت نه اولاییلر . ائلچی یوللارکن بو ایشی موبارک لی بی نن یتیرریک . " ماحمودون آناسی ماجرانی ابراهیم خانا دئیر و اودا راضی اولوب اوزامانین دبی ، بیرینی ائلچی یوللا بیرلار . ائلچی گنچن ائله شیب یتیب ایچندن سورا دئیرکی ابراهیم خانین اوغلو ماحمودا ائلچی لی یه گلیمیشم . بهرام بی بونو ائشیده رکن اوزون بیر فیکره گنچن و ابراهیم خان لا آرالاریندا اولدوغو قدیم بیر عداوت و کینه سی یادینا دوشور و گورور یاخچی فورست دی کی ابراهیم خانا زهرینی تۆکه . اودور کی دئیر سوزوم بوخ آمما ماحمودون گرک اوزونون وار دؤولتی اولای کی من قیزیمی اونا وئرم . دده سی نین ثروتی وار او سوز دئیل . ائلچی آدمی بو خبری ابراهیم خانا وئره ن کیمی آنلادی کی ایش هاردان سو ایچیر و بهرام بی قدیم قیبرلری سؤکور . ماحمود دا

بو ایشین نہ اولدوسونو آنالیب نچہ گون گوزونہ یوخو گنتمیر تا کی بیرگون درد هاواسی فیکره گئیر و آغیر بیر یوخو آپاریر بیله سین . یوخودا عالم واقعه ده گؤرور کی هر ایکی دونینین ضامینی مولا علی اونا بار ماقلاری نین آراسیندان بیر اؤلکه گؤرسه دیر و او اؤلکه ده بیر قیز. دئیر اورا داغیستان دیر و گؤردویون قیز " گولو خانیم ". اوز توتوب گنده رسن داغیستانا کی بئله لیک له هم گولو یه صاحب اولارسان هم پری یه . اؤزه ن همدم بیر ساز دا آلاسان کی داریخاندا سؤزلرین اونا دئیہ سن . "

محمود یوخودان آیلیر گؤرور کی گون اورتاچاغی دیر و اوز قویوربازارا کی بیر ساز آلسین . بیرسازبند توکانی گوروب سازلاری قیمت ائیر . بیر سا زآلیر و ایکی برابر پولون وئیر . قایدیر ائوه و آناسی گؤرور محمود بیر سازی نان ایچری گیریر . سوروشور اونمنه دی کی دئیر بو سازدی . عاشیق لارین مونیسی و همدمی دیر . دئیر سن هازاماندان عاشیق اولوبسان کی بیزیم خبریمیز یوخدور ؟ محمود دئیر آناجان قولاغ آس اوره ییمه بیر قاطار سؤز گلیب گؤر نه دئیرہ م :

دولاننام باشی یان مهربان آنا

آنا حلال ائله گنتمه لی یم من

مولانین آلین دن ایچمی شم باده

آنا حلال ائله گنتمه لی یم من

من نن سلام آپار گول اوزلو یارا

بو گیزلین دردیمه ائیلہ سین چارا

سالارام یولومو آیری دیارا

اورمونون داشینی آتمالی یام من

محمودام هئچ کس دن چکمه رم منت

داغلاردان آغیردی بو غم و محنت

گئدیرم غوربتہ قازانام ثروت

اوزامان پری یه چاتمالی یام من

آنا اوز قویدو آغلاماغا و گؤزلری نین یاشین تۆکدو کی بیزیم بو دوشگون واختی میزدا بیزی
 هارا قویوب گئدیرسن ؟ سورا قوللارین سالدی ماحمودون بونونا و ایکی اوزن دن اوپوپ
 دیونجا آغلادی . ماحمود ، آتاسی ابرهیم خانادا ماجرانی دئییب داغیستانا گئتمه یین دن سؤز
 آچدی . نه علاج ائله دیلر کی بلکه گئتمه یه گؤردولر قولاغینا سؤز باتمیر . ایکی قیچین تپپ
 بیر باشماغا کی گرک گئنه م . گؤردولر ماحمود گئتمه لی دیر و بوللو قیزیل گوموش ، یول
 خرجی و آذوقه قویدولار ماحمودون یانینا کی اونو یولا سالین لار . آنا دان آنا دان حلال لیق
 آلیب اوز قویدو داغیستان سمتینه . اورمونون دروازه سین دن آز قالمیشدی چیخاکی بیردن
 پری یادینا دوشدو دئدی دنیا اؤلوم ایتیم دیر گؤردون کی گئتدیم بیرده قایتما دیم و یاخچی
 دی کی ائله گئتدیم پری نن ده خودایض له شیم . آتین باشین دؤندردی پری نین باغینا و پری
 اونو گؤرجک پیلله لرین دؤردون بئشین بیردن آددانیب چیخدی قاباغینا . ماحمودا دئدی بو
 یوک یاپی نان هارا گئدیرسن کی دئدی : " نازنین قاباقدان منیم بیر سفریم وار . داغیستان
 ائلرینه روان اولاجاغام . آتان ائله سؤز دئدی کی منیم سرنیویشتی می لاپ دیشدیردی . مولام
 منه بوتا

وئردی . اوردا بیر گولو خانیم وار منه اینتظاردی . آمما سن ناراحات اولما قاییداندا سنی ده
 آلیب ایکیزین تیون بیر ائلی یه جه یم . " پری نین گؤزلری دولدو و اوره یی تاب گتیرمه ییب
 آغلادی . ماحمود دا اونا بو سؤزلری نن دیلدارلیق وئردی :

دولاننام باشی یان آلا گؤزلو یار

گئتمه لی یم من خندان قال پری

بیرجوت بوسه انعام ائله اوزوندن

قوللاریمی گردنیمه سال پری

یاواش یاواش اوزاقلاشیر نامه لر
 طیب یوخدور هئی سزیلدر یاره لر
 سن آلاهیڭ سالما باشا قاره لر
 باغلاگینا بیاض تیرمه شال پری

محمودام یولومو سالدیم غوربت
 دؤزه رم یولوندا هر غم محنته
 آتان چوخ ماییل اددی مالا ثروته
 گتیرره م غوربت دن قیزیل مال پری
 پری نین اوره یی محمودو توتوموشدو و شاهزاده یه وئرسه ایدیلر ده گئنده ن دئییل دی . اودور
 کی دئدی سؤز وئیریم نه قدر گلمه ییب سن یولونا باخیم و بو دیلرلی نن محمودا سؤز وئیریر:
 بیر سؤزوم وار سنه مهربان جوان
 سن سن منیم تکجه یاریم تنز قایت
 سن نن سورا کیمسه سئومه م دونیادا
 آلا گؤزلو وفاداریم تنز قایت

آل اله الوان حنالر یاخمارام
 سیاه زولفه گول شانه لر تاخمارام
 سن نن سورا غیر یاره باخمارام
 سن سن منیم وفاداریم تنز قایت

لیلی اولوب مجنون یولون گؤزله رم

خنجر آلیب باغیرین باشین تیزله رم

ایللر بویو سننن یولون گۆزله رم

آلا گۆزلو گۆزل یاریم تنز قایت

هر ایکی سئوگیلی قوللارین سالیب بیر بیرى نین بویونا گۆروشوب حلال لاشاندان سورا ،
جوت تپی یی نی ووروب آلیجی قوش کیمی آتیلدی آتین بئلینه . تا محمود گۆزدن ایتمه
میشدی پری دالیجا باخیردی و فیکری اوردایدی کی آتاسی نین ظولمو نتیجه سین ده گرک
بیر گونو سوده اولایدی .

گنجه گوندوز آت سوروردو و دوشرگاه لاردا دوشه رک ، دینجه لیب یننه یولا روان
اولوردی . بیر گون آتین اوستونده گنیدردی گوردو داغین دؤشونده بیر ییغین کاروان
دوشوب . آتین باشین دؤندردی کاروانا ساری کی بلکه یوللاری توتدو و قالان یولودا بیرلیک
ده گئتدیلر . آتدان پیاده اولوب یاپیشدی جیلوونندان و تاجیر باشی گوردو جوان بیر عاشیق
دیر . دئدی : " سنین تک بو جوانلیق دا آدم تک جانینا چؤلله دوشمز سن ندن بو صحرالرده
سرگردان سان ؟ " دئدی اوره ییمین دردینی دئشمه کی فیکر ائله میره م تاب گتیره سن و
سازى دؤشونه چکیب عرضِ حالینی بئله دئدی :

تاجیر باشی گل سوروشما حالیمی

درد آلین دن من بو حاله دوشموشم

سئودیک لریم آغلیر باخیر یولوما

اونلار اوچون بو خیاله دوشموشم

جنون اولوب صحرالری گزه رم

گیریب عشقین دریاسیندا اوزه رم

یار یولوندا هر جفایه دؤزه رم

یاردان اؤتور قال مقاله دوشموشم

محمودام سؤیله دیم عرضِ حالیمی
 داغیستان سمتینه سالدیم یولومو
 گئدیره م قازانام اؤز توی پولومو
 اورمو لاردان بو محاله دوشموشم

تاجیر باش دئدی: "سنین دردین ظاهیری درد دئیل اوره ک درد دی آما نندن دئیرسن
 سئودیک لریم و سئودی ییم دئمی سن ؟" محمود دئدی: منیم عشقیم ائله بیر نفر ایدی . آما
 آتاسی منه وئرمه یینجه عالم واقع ده بیله مه بیر بوت وئریلدی کی اونا چاتماسام بونادا چاتانمارام
 . بو فله یین چرخ دی بابا تاجیر و اودور کی دئیره م اونلار اوچون بو خیاله دوشموشم ."
 تاجیر باشی دئدی: "بیز داغیستانا جان گئده جه ییک کی اوراجان سنده بیزله گله بیلر سن .
 آما بیزیم اصل مقصدیمیز دمیر قاپی دربند دیر کی اوردا بیر بیریمیزدن آیریلایقیق ."
 قاطر حاضیرلاندی یولا دوشدولر و دوشرگاه لاری بیر بیر رد ائلی یه رک یورقون حالدا یئیر
 دیلر بیر صفالی دوشرگاها . آت قاطرین یوکون قویدولار یئر و یئیب ایچیب دیجه لندن
 سورا تاجیر باشی دئدی وطندن بالا بالا آرالاندیق و یاخچی دی کی ائله وطندن بیر زاد
 اوخویاسان و محمود دا وطن دن بئله یاد ائله دی :

نچه محال لار دولاندیم
 هر یتردن گؤزل سن وطن
 من اؤزوم غوربت ائللرده
 یاریم سن ده قالسین وطن

چوخ صفالی دی ییلاقین
 گز مه لی دیر باغچا باغین
 گؤی لرده آسین بایداغین

داهادا اوجالسن وطن

بولبول ترک انديب گولونو

اوزوب گولشاندان الینی

ماحمود دا کام ديلینی

گلیب سندن آلسین وطن

ماحمودو هر یاندان چپی یه توتدولار و واخت او واخت اولدو کی داغیستانا طرف یوک لن دیلر . صؤحبت ده منظور اولماز . او وضعی نن یولا ادامه وئریب یئتیردیلر داغیستانین دروازه سینه . ماحمود اوردا تاجیرلری نن خودافیظ له شیب آیریلارکن داغیستانین دروازه سین دن ایچری گیردی . بیر آز دولاشیب گزندن سورا گؤردو بیر قری ننه آل ده کوزه گئدیر . سسلندی قری ننه من غریم منی قوناق ساخلارسان کی قری دئدی : " بیر آچیق سوفره تاپیلار بالام . گل گنده ک . " ماحمود اوردا استراحت لیک ائندن سورا قری یه دئدی : " هئچ سوروشموسان من هاردان گلکی شم کیم دن اؤتور گلکی شم . دردییم نه دیر چوروم ندیر ! " سورا اوره یینه بیر قاتار سؤز گلدی کی قری یه بئله اوخودو :

قری ننه آیلش سنه سؤیله ییم

اود دوشوب دور اوره یی مین یاغینا

باغبان اولوب غونچا گولو بسله ردیم

حسرتم گولشاندا گول یاپراغینا

بیر آتبار اولوب دی نیسگیلیم منیم

خزانه دؤنوبدی گوللریم منیم

داغ داشلار اولوبدی مسکنیم منیم

گؤز تیکمی شم اولیلی فراغینا

ائشیت دی غین فقیر ماحمود سۆزودور

باغیریمی یاندران عشقین کۆزودور

سئودی جه یم میرزه باغیر قیزی دی

منی آپارگینا "گولو" باغینا

قری باشین سالدی آشاغی و دئدی : " سن ائله بیر سۆز دئدین منی باتیردین دریای غمه .
گولونو حرامی باشی ایستیردی کی میرزه باغیر وئرمه دی و اونلا رحمله گتیریپ زورونان
ایسته دیلر گولونو قاچیردالار کی ممد پهلوان قشونونان اونون قاباغیندا دایاندی و حرامی لری
قاچا قوشلوغا سالدی . ایندی گولونون ایسته یه نی ممد پهلوان دیر کی قیرخ گون بیله سینه
مهلت وئریپ لر تا قیز تصمیمین توتا و صاباح او واخت تامام دی . یا گرک اونون میندانینا بیر
حریف چیخا یاکی گرک گولونو وئره لر اونا . گولوده دئیر منه عالم واقعه ده مولام بیر دنه
جوان گۆرسه دیب کی آدی ماحمود دور و بوگون صاباح گله جک دی . واخت دارالیب
قورخورام گولویه آلین چاتمایا . " ماحمود دئدی قلم کاغاذی گۆتور و نه دئیر م بیر به بیر یاز
آپار گولوخانینا کی گرک گنجه نن من اونو گۆره م و سورا بو سۆزلری دئیر :

من نن سلام اولسون گولو خانینا

سینق گۆیلو یاپدیرماغا گلیمی شم

عاشیق اولان مینه ر عشقین آتینا

او سمندی چاپدیرماغا گلیمی شم

صاباح اونو من گۆتورره م میندانان

مرد اوغلانلار گرک قورخماسین قانندان

من سنین یولوندا کئچه رم جانندان

گۆزل سنی آپارماغا گلیمی شم

ماحمودام سیخیلام کرم کانینا

توتارام اوزومو قبیلہ گاہینا

رحم ائتمہ م کیمسہ یہ اٹل خائینینہ

خائین لری اوّلدورماغا گلکی شم

نامہ نی قویدی پاکتہ مؤہورلہ دی و ئردی قری نہ نہ نین آئینہ کی گنت جوابینی آل گتیر .
 ماحمود آما گوردو کی قری قیچ لارینی سوروتدورو و گنتمک خیالی یوحدور . آنلادی
 کی طاماح دان دیر و بیر چنگہ قیزیل باسدی قری نین اووچونا کی گنت یوبانما . قری
 گتدیب قاپینی چالیدی گیردی ایچری و دندی موژدہ وئر کی بیر نامہ ن وار . گولو بیر چنگہ
 قیزیل گوموش وئریب نامہ نی اوخودو . دایہ کنیز لری دؤوره سینہ ییغدی و اونلارا دا
 موشتولوق وئردی کی گوزلہ دی یی جوان ماحمود ایندی داغیستاندا دیر و نامہ نین جوابندا بئلہ
 یازدی :

سن گلینجہ آری ییب دی

اورہ ییمین یاغی جوان

ساخلام گوزلریم اوستہ

سنین تک قوناغی جوان

باغبان گوزو باغچا باردا

خستہ گولوم آہ وزاردا

قویما منی اینتظاردا

وار آرادا یاغی جوان

گولو خانیم قوربان سنہ

دردی بلان گلکین منہ

گل سارماش بیاض گردنہ

گشت ائیلہ یک باغی جوان

قری ننه نامہ نی آلیب قویوب قوینونا و روان اولدو محمودون یانینا . محمود نامہ نی اوخودوقدا گوردو ای داد و بیداد قیزدا اینتظاردادی . قری یہ دئدی قرہ نقولوق دا منی آپارارسان گولونون باغینا و آخشام گلیب ساویشاندا باغلار آراسیندان محمودی آپاردی گولونون باغینا . قیز محمودی گورجک عیمارتین پیله لریندن یثیب قولون سالدی محمودون بوینونا و ایکی اوزوندن اوپدو و دئدی آرزوم اوایدی سنی گورہ م کی آخیردا گلدین . دایہ کنیزلر اونلاری عیمارتین ایچینہ ہیدایت ائلی ییب گنجہ نی یثیب ایچیب ائیلہ نہ رک مختصر استراحت دن سورا سحر اولدو و گون چیخاندا بیر نعرہ سسی باغی بورودو . قیرخ گون تمام ایدی و ممبد پهلوان قیزی ایستیردی . محمود قضیہ دن حالی اولاراق حاضیرلاندی چیخسین ممبد پهلوانین قاباغینا کی قیز مانع اولدو امما محمود سؤزہ باخماییب و بئله دئدی :

دولاننام باشی یان وفالی یاریم

پنہان اولمام من آشکارا گندہ رم

چاغیررام مولانی گیرہ م مئیدانا

مرد اوغلانام کاریزارہ گندہ رم

انصاف دئیل منیم یاریم آغلا سین

عاشیقین باغیرینی چارپاز داغلا سین

طیب اودور یارہ لری باغلا سین

گیردیم دردہ ، بوللام چارہ گندہ رم

اورمولو ماحمود سسلر آغاسین

داماد پیامبر قنبر آغاسین

ایندی آغلار قویارام اونون آناسین

سالارام باشینا قاره گنده رم

ماحمود ایسطلبل دن آتین چکدی ائشی یه و قیزلا حلال لاشیب اون یئددی پارچا جنگ
اسبابینا بورونوب اوز دؤندردی مئیدانا ساری . ممد پهلوان گوردو بیر آتلی گلیر . اؤزوده اون
آلتی اون یئددی یاشیندا بیر جوان . جوئه سی یوخدور آما جسارتلی بیرینه بنزه ییر . ماحمود
دئدی سن حریف ایسته دین منده گلدیم . ممبد پهلوان دئدی سن بو ائللرین آدامینا
اوخشامیرسان و یلمیرسن کی من کیم ام . منیم مئیدانیم دان ساغ چیخانماسان و سؤزونو بئله
دئدی :

ندن گلدین بو مئیدانه

سن کی بورالی دئیل سن

یقین بیل اؤلدوررم سنی

مگر جانیندان قورخمورسان

ماحمود دئدی هر کسین نه قدر زورو اولسادا اول زوروندان دئمه ز و جوابینی بئله وئردی :

آل جوابین ای پهلوان

منم قاباغا گلکی شم

گلکه میشم دئیشمه یه

سنی اؤلدورمه یه گلکی شم

ممد پهلوان اونا بیر سای سالدی و دئدی غریب لی یینی یادینا سالسام بلکه چیخا گنده . بو
جوان حئیف دی بوردا باشین اودوزا . هئچ زاد دا اولماسا چوخ جسارتلی ییری دی و آدامین
قانی بیله سینه قایناییر . اودور کی بئله دئدی :

غوربت غمی وار گؤزونده

گۆرورم قورخو اوزونده

آرزولار قالار گۆزونده

مگر جانیندان دویوسان

محمود گۆردو ایستیر منی قورخودا کی بلکه قورخودان مئیداندان چیخام که جوابیندا بئله

دئیر :

بیر جان وئریب آلان واردی

بو یوللارا سالان واردی

نه قدر پهلوان واردی

من اۆلدورماغا گلیم شم

ممد پهلوان گۆردو ائله بو اۆلدوررم - اۆلدوروم دئیر و مئیدان دان قاچان دئیل کی جوابیندا

بئله دئیر :

منم محمد پهلوان

هر زامان منیم دی مئیدان

گل دوشگونه جهل آتیندان

ندن بو مئیدانه گلیم سن

محمود دئدی سۆزدن یاخچی سی اودور کی جنگ ائده ک و کیم کیمی اۆلدوردومئیدانی

او فتح ائتسین و سۆزونو بئله قورتاردی :

محمودام یاندیم آلیشیدیم

شاه الین دن باده ایچدیم

اورمودان آیری دوشدوم

قیز آپارماغا گلیم شم

سۆزلر تمامه یئیردی آمما ایستر ایسته مز محمودون محبت اوخو ائله دیدی اونون قلبینه کی

اوره یینی پارام پارچا ائتدی .

ممد پهلوان گوروردو کی او جنگ آدامینا اوخشامیر . معصوم بیر جوان دی کی عشق آتشینه توتوشوب . آل آندیلار قبضه ی شمشیره و آتلارین باشین دؤندر دیلر بیر بیرینه ساری . ممد پهلوان او وصفی قیلینجینی قینندان چکیب ایلدیریم کیمی آپاردی گؤیه و ایستیردی کی ضربه نی یئندیره ماحمودون باشیندان کی یولدا آلی تیره دی ویالاننان شمشیرین شاباسی نی ووردی باشینا . ماحمود قلیبندہ دئی اکر بو پهلوانین زورو ائله بو دور بونا زور دئمک اولماز آما او اؤزو وورمادی یوخسا ایندی دوشموشدوم یثره . سیرا یئیردی ماحمودا کی ممد پهلوان قالدانی چکدی باشینا و ماحمودا ضربه سینی اونان یونگول ووردی . آما ممد پهلوان اؤزونو ووردو یثره کی بو جنگ بوردا قورتولسون آما ممد پهلوانین قشونو ائله بیلدی کی ماحمودون ضربه سی اونو بو گونه سالدی کی گیره رکن مئیدانا ممد پهلوان آیاغا قالدی دئی آل ساخلایین . ممد پهلوان ماحمودا دئی کی سنین محبتین ائله منیم قلییمه جالانیب کی اندازه سی یوخدور . سن عشق آدامی سان و جنگ آدامی دئیل سن . من ایستیره م کی بو مئیدان ائله بوردا قورتولا و گنده ک گولونون یانینا کی هرکسه گؤیلو اولسا اونا مبارک دی . ماحمود لا ممد پهلوان دئسین ووروب بیر بیر لری نن اؤپوشوب گوروشدولر و جماعت گوردولر کی بونلار بیر دوست کیمی مئیدان دان چیخدیلار . ماحمودلا ممد پهلوان قشون باشلاریندا ، گتدیلر گولونون باغینا و میرزه باغیرا دندیلر قیزین کیمه گؤیلو اولسا بیزه قبول دی . میرزه باغیردا قیزین دان سوروشارکن گوردو اوره یی ماحمودون یانیندا دی و قضیه نی اونلارا دئی . سورا آرتیردی کی بونلار مولا گورستمه سیدیلر و بیر بیرلرینه بوتا وئریلیلر . ممد پهلوان ایشی آنلارکن قولون سالدی ماحمودون بونونا و دئی : " سن بوگون دن منیم قارداشیم سان و سنه کچ باخان یثر اوزون دن گوتور رم . " سورا میرزه باغیر اونلاری دعوت ائتدی ایچری و چالیب اویناماق سسی گتدی عالمه . خبر گتندی حرامی باشینا کی غریب بیر جوان گولویه صاحب دوروب و بوگون صاباح دی کی کیین لری کسپله . او اوزدن قشون چکدی گلدی شهره و بیر نعره چکدی کی یثر گؤی زومبولده دی . ممد پهلوان قشونونان گتندی اونون سسین کسه کی ماحمود دئی گرک منده گلم . ممد پهلوانین گوزلری

قیزادی وقشوننان بیرلیک ده آل اتدی قبضه ی شمشیره کی حرامی لری قیراقیرا گنتسن قاباغاً کی محموددا اونلارا قارشیب ممد پهلوان لا دال دالا وئریب حرامی لری پارتاخلا دیلار . آما مئیدان هله فتح اولمامیش محمودی غورور گؤتوردو و تک جانینا توخودو بیر دسته یه کی ایش لری او ایدی کی محمودو یا ممد پهلوانی کمنده سالیب تور تاراق گیرووقان آپارالار . محمود جنگین چمی خمی نی بیلمیردی و اونا گؤره اونلاردا محمودی تک گؤروب سالدیلار کمنده . ممد پهلوان نه قدر چرخ ووردی گؤردو محموددان خبر یوخدی کی قشوندان بیر نئچه سی دئدیله اونی گیرروقان آپاردیلار .

ممد پهلوان گیل مئیدان دان قاییدارکن گؤردو لر گولو دوربون له اونلار باخیردی و ممد پهلوانی گؤره رکن ال قویدو توک لرینه و یولدی تۆکدی کی گرک محمودومی منه قایتاراسان . قیزلار دایه لر گولویه دیلدارلیق وئره رک گولو سؤزلرینی بئله دئدی :

آمان قیزلار آغلاماییم نیلاییم

آلا گؤزلو یاریم محمود گندیب دی

باغیریم باشین داغلاماییم نیلاییم

شیرین دیلی وفاداریم گندیب دی

ساخلامام الیم ده زهرلی جامی

قانلی یاش تۆکه رم سحر آخشامی

محمودی آپاریب ظالم حرامی

شیرین دیلی وفاداریم گندیب دی

صیدقی نان چاغیررام یا قادیر سوبحان

باغبان سیز وئرانہ قالدی بو گولشان

گولو دئیہ ر صاباحا یوخدور گومان

شیرین دیللی وفاداریم گندیب دی
ممد پهلوان گوردو قیز ائله آغلیر آز قالیر باغری چاتلا سین کی اونا دیلداریق وئرمک اوچون
بئله دئیر :

بیر عرضیم ورا سنه گولو خانیم
من گنده رم سنین یارین گتیره م
وفالی قارداشا قورباندی جانیم
من گنده رم قارداشیمی گتیره م

گنجه گوندوز بیدار اوللام اویمارام
بو ساغلیغی من عؤموردن سایمارام
حرامی دن بیر نیشانه قویمارام
من گنده رم قارداشیمی گتیره م

ممدین سسین دن تیره یر داغ داش
منیم پشه م دی ظالیم لرله ساواش
سن منه باجی سان من سنه قارداش
من گنده رم قارداشیمی گتیره م

ممد پهلوان گولو یه سؤز وئیر کی یا اؤله جه یم یا ماحمودی گتیره جه یم . بونلار حمله
اندیرلر قانلی زاغایا . زاغادا بیر بالا اوغلان وار کی ائودن آجیق ائله ییب گلیب قالمیشدی
اوردا . ماحمودی قولو باغلی گؤرونجه ائله قانی قاینادی اونا کی نظریں دن گنچدی بونا
گرک کؤمک لیک ائلی یم . بو فیکیر لرده ایدی کی قالانین باشین دان گوردو کی آغیر بیر
قشون گلیر . بیلدی کی ممد پهلوان دی گلیر ماحمودی قورتارا . اونا گوره ده گیزلین حالدا
ماحمودون قول قیچین آجدی و بيله سینه بیر شمشیر یئتیردی . ماحمود چیخدی زاغانین انشی

یینہ گۆردو حرامی لر یئمک ده دیلر و شمشیر چکیب ایکی سینی ساغ سول اۆلدوردو و پوسقودا یاتیب ممبد پهلوانین قوشونونو گۆزله دی . او آندا حرامی باشی زاغادا دئییل دی و نچه حرامی نن گتمیشدی لر بیر کاروانین یولون کسه لر . های دوشدو زاغایا کی ممبد پهلوان گلیری و حرامی لر دبه شیب اۆزلرینه گلینجه عئینی شمشیرله دوغراییب تۆکدولر یثره . بئله لیک له ماحمودی نجات وئریب آپاردیلار شَهْرَه . شهرین آداملاری و میرزه باغیرینان باشقا تاجیر توجار دا گولونون دایه کنیزلری له برابر کسمیشدی لر دروازه نی کی گۆره لر نه خبر گله جک . تا کی جماعت ماحمودی گۆروب ممبد پهلوانا احسن دئدی لر . ماحمود دا گولونن برابر گتدی لر اونون باغینا و اوردا گولویه سازلا سۆزله بئله دئدی :

ای دیلبریم سن دن اۆتور
اثل داشینی آتدیم گلدیم
فرهاد تک شیرین یولوندا
قایالاری چاپدیم گلدیم

دوزدئمه دی چرخ فلک
گتیردی باشیما کلک
شاه مردان اولدی کؤمک
مورادیم چاتدیم گلدیم

چاغیرام یارادانی
گولو کیمی گول جئیرانی
واریدی من تک حئیرانی
من اورمودان آشدیم گلدیم

گولو دئدی شیرین دئدین آمما منیم ده بیر قاتار شعریم وار کی دئییره م قولاق آسان :

جودا دوشوب سن ائلین دن

ائلی ین قوربانام جوان

دانشدین شیرین دیلندن

دیلی ین قوربانام جوان

ممد اولدو منله قارداش

بیزی نن ائیلہ مز ساواش

سنین ائلین گول دی داغ داش

ائلی ین قوربانام جوان

گولو یالواردی سوبحانا

آغام او شاه مردانا

گنڊه ریک آذربایجانا

ائلی ین قوربانام جوان

صباحکی گون شهرین هرینیندا جشن توتولدو و بوگون صباح دی کی گولونن ماحمودو
وئره لر آل آله . حرامی باشی یانیقلی ایدی و گوردو جنگ دن زاددان ایش چیخماز و گرک
طلیسیم جادونان گولونو گنجیرده آله کی یادینا دوشدو بیر جادو کون قری وار کی جادو
طلیسیم ده اونا تای یوخدور . قری نی قیزیل گوموش له آلدادارکن اونان ایسته دی بیر جور
لو یونن گولونو گنیره اونا . قری بیر سحر ائله دی و دوشدی بیر ائلات قیزی نین دونونا و
گتندی میرزه باغیر گیلہ کی حرامی لر کاروانیمیزی سویدولار و من جان قورتاریب قاچدیم .
ایندی کی توی دویون دور ایستیره م من ده گولو خانمین کنیزلرین دن بیری اولام . قیزین
باغینی نشان وئردیلر و گولو خانیم گوردو بونون گوزلری آتما توتما چاغیریر . ائله بیل دوز
آداما اوخشامیر و حیلہ سی زادی واردی . گولونون بیر دایہ سی واریدی کی عاریف بیر قادین

ایدی و گولو اوننان مشورت ائده رکن ، اوداندی بو ساح آداما اوخشامیر و گۆزونون گیلہ لری جادوگر لر کیمی فقط اویناق دا دیر . نییہ کی جادوگون آدامین گیلہ لری ثابت دورماز . گولونون دایہ سی اونا نظر توخونماسین دئیہ بونوندا بیر دوعا وارایدی کی چیخاردیب سالدی گولونون بونونا . گون اوگون دی کی محمود ایله گولونون تویدو دی و توی مجلسینده میرزه باغیر اوز توتدو تاجیر باشی لاری نین بیرینه کی سنین بیر نرگیز آدیندا قیزین وار کی علاقہ م وار اونو وئره سن ممد پهلوانا . ماجرانی ممد پهلوانادا دئیلر کی راضی لیق وئردی و او توی گنجہ سی کی گولون محمودون کبی نین کسیردیلر نرگیزی نن ممد پهلوانین دا کبی نین کسدیلر . هر یئرده شادلیق ایدی کی محمود دان ایسته دیلر بو گۆزل گنجہ اوچون کی بی دوروب دی اؤزوده بیر چالسین اوخوسون کی محمود بئله اوخودو :

ای آئلہ شن آغلار ائشیده ن خانلار

هر کسین سؤدی یی یاری گۆزه ل دیر

باغبان اولان زینت وئره ر گوللره

بسلہ دی یی باغچا باری گۆزه ل دیر

گۆزل اولان بللی اولار گۆزون دن

دویماق اولماز صؤحتین دن کۆزون دن

مرد اوغلانلار هئچ واخت گنچمز سؤزوندن

قوچ اوغلانین دوز ایلکاری گۆزه ل دیر

خوداوند رسولا یئتیردی نیدا

آخیردا بیر اولار شاهی نن گیدا

محمودام اورمودان اولموشام جودا

هر ایگیدین اؤز دیاری گۆزه ل دیر

هر ياندان احسن دئيب چپی يه توتدولار و بو وصفی نن جشن ادامه تاپدی . بیرمودت تویون اوستوندن گئچدی و قری کی ائلات قیزی نین جیلدینه دوشموشدو ویرنخیردی دولانیردی که بلکه گولو نو سالا جادویا . بیرگون کی گولو یاتمیشدی و شیرین یوخودایدی فوری جادونو اوخویوب پوفله دی اونون اوزونه آمما گوردو اثر ائله مه دی . آنلادی کی بنون بوینوندا بیر دوعاسی واردی . ئیله سین ئیله مه سین ددی او اولماسین بو اولسون و فیکرین وئردی ماحمودون یانینا و بیر گون اونو یوخودا گوروب دوعانی پوفله دی اوزونه . ماحمود ایسته دی یئریندن سیچرایا کی اونو سالدی بیر قیز جیلدینه و یاپیشدی قولوندان شهردن چیخارتدی . گولو خانیم ها ماحمودی آختاردی اوننان اثر گورمه دی و های سالیب هامی یا خبر وئرینجه دئیلر او ائلات قیزی دا یوخدور . آنلادیلار کی ائله او جادوگر ایمیش و حتمن ماحمودی گوتوروب آپاریب حرامی باشی نین یانینا . گولو خانیم ئیله سین ئیله مه سین علاجی او اولدی کی ممد پهلونا اوز گتیرسین و ممد پهلوانا بئله ددی :

دولاننام باشی یان آلا گوزلو قارداش

قارداش ، ماحمودمو سن دن ایسته رم

قیامت گونونده سن منه سیرداش

قارداش ، ماحمودمو سن دن ایسته رم

فراقینده آتش آلدیم اریدیم

کاروان اولدوم یار دالیجا یثردیم

بو دونیادا تکجه سن سن اومیدیم

قارداش ، ماحمودمو سن دن ایسته رم

گولو دئییه ر آغلار قویما گوزومو

باجی دئیب یاخچی انشیت سؤزومو

گنیرمه سن بیل اؤلدورره م اؤزومو
قارداش ، محمودومو سن دن ایسته رم
ممد پهلوان دندی نجه کی گنچن دفعه سؤز وئرمیشدیم بو دفعه ده گنبد گنیرره م و قیزا
اوره ک وئرمک اوچون بو سؤزلری دندی :

باجی سن آغلاما سیل گؤزلرینی
یا اؤله رم یا محمودی گنیرره م
یولوندا قویارام باشی نان جانی
یا اؤله رم یا محمودی گنیرره م

هم سنه قارداشام هم ده محمودا
یئتیرسین دادیما او باری خدا
مولام سنی وئرمیش محمودا بوتا
یا اؤله رم یا محمودی گنیرره م

ممد سؤزومو سنه بیلدیردیم
دسمال آلیب گؤز یاشینی سیلدیردیم
حرامی باشینی اؤزوم اؤلدورره م
یا اؤله رم یا محمودی گنیرره م
ممد پهلوان دستور وئردی قشونا کی حمله ور اولوب قانلی زاغادان اثر قویما یالار قالا . یولدا
گنبدیردیلر کی بالا اوغلانا راست گلدیلر . بالا اوغلان جریانی آنالیب دندی بوردا بیر قری
تانیرام کی جادودان باشی چیخار . گرک گنبد اونیون دوعاسی نین ضیدین آلیب یانیمیزدا
ساخلا یاق یوخسا الیمیز محمودا چاتما یاجاق دی . ممد پهلوان گیل گنبدیلر زاغایا طرف و بالا
اوغلان گنبدی کی تانیدیغی قری دن بیر دوعا آلا . زاغانین دؤرد طرفینی دؤوره له ییب

حرامی لره حملہ ائتدیلر . بو نلار ساواش دایدیلا کی بالا اوغلان یئتیردی و دیرماشدی قالانین دووارلارینا . بو آندا جادوگر قری نین بدنینه بیر تیتره تمه دوشدی . بیلدی کی بو آرائیق دا بیر طلیسم وار کی بونون جادو سونو آرادان آپاراجاق . اودور کی ماحمودی سالدی بیر گؤورچین جیلدینه و زاغادان چیخب دوشدو یولا کی گتتسین قوردلار قالاسینا . بیر قلعه کی قوش قوشلوغوندا اوردا قاناد چالانماز . ممد پهلوان گیل قیر ها قیردایدیلار و ائله ووردو لار حرامی لری کی باشلاری توپ گولله سی کیمی دیغیرلانیردی گندیردی دره نین دیبینه . او وصفی نن حرامی باشی ایسته دی قاجا کی ممد پهلوان دالدان اوخونان ائله ووردی اوره بی نین باشیندان کی قویمادی دَشه . گنچدیلر زاغانین ایچینه گوردولر ماحمود دان یوخ دی . ممد پهلوان سراسیمه اویان بویانا باخیر دی کی بالا اوغلان دندی قورخماین بیلیرم هاردا دی . بونلارین بیر گیزلی قالالاری وار قوردلار قالاسی آدیندا . اول اولمویا اوردا اولاجاق . ممد پهلوان گوردو یار یولداشلاری چوخ یورولوبلار و قوردلار قالاسیندا مومکون دی ایش بوندان دا چتین اولو و او اوزدن بو شعرلری اوخویوب ایسته دی کی گنده ن گتتسین :

بیر عرضیم وار سیزه ای دوران خانلار

من گئدیره م بلکه یئته م قارداشا

اونسوز بو ساغلیغی حرام انده ره م

سیز سلام آپارین قوهوم قارداشا

چکه رم بئلم دن آیری قیلینجی

اوزامان بللی اولار ایگیدین گوجو

یسخارام باشینا حاصاری بورجو

اوزامان دؤیوشو ائدین تاماشا

محمّد سیغینار قادیر سوبحانا

صیدقینی باغلار او صاحب زامانا

یا مولا چاغیریب گیرره م مئیدانا

دایانماز قارشیمدا نه خان نه پاشا

بوتون قشون دئدی بیز سن له واریق و حرکت ائتدیلر قوردلار قالاسینا . قارانیق قووشان زامان
یتتیردیلر اورا و بالا اوغلان بیر کمند ایله خنجر آلیب دیرماشدی قالایا . قالانین اوستونده بیر
دریچه گوردو . باخدی گوردو محمود بوینون قویوب چیی نینه اوتوروب اوردا . دریچه دن
اول خنجری تونله دی آشاغی کی محمود باشینی قوغزاییب باخاندا گوزو ساتاشدی بالا
اوغلانا . بالا اوغلان سورا دوعانی وئردی کی قوینوندا گیزله تسین کی سئحیر طلیسم اونا اثر
ائله مه سین . اوزامان قری ایچری ده ایدی و قوردلار آغاسی حسن خانا دئمیشدی کی او
قیزین تکجه سنه لیاقتی وار . اگر ممد پهلوانی اؤلدورسن دا او قیز سنین دی . حرامی باشی
اؤلوبدی و محمود دا کی اؤلموش حسایندا دی . ممد پهلوان نعره چکه رک حسن خان
قوردلاری اؤتوردو و اوردا اولان حرامی لر له بیرلیکده قشون لا دؤیوشمه یه باشلادی . قری
نین ده کی بدنیه گینه آسمه دوشموشدو گئتدی محمودون اوتاغینا کی یئنه اونو گؤوه رچین
شکیلنه سالا کی گوردو دوعاسی اثر ائله مه دی و محمود خنجری گؤتوروب اونو جهنمه
واصیل ائتدی . بیر نئچه قورد دا اوستونه گلدی کی نئجه خنجری قویور بویونلارینا باش لارین
کسیر آتیر اوینا . ممد پهلوان لا قشونی دا کی هر طرفده یاغی لارلا ساواشیردیلار فورصت
تاپپ گیردیلر قالانین ایچینه و حسن خانین قشونوندا گنجی باشی توتان قویمادیلار قالا .
قالانین ایچینده محمودا راست گلدیلر و ممد پهلوان لا اؤپوشوب گؤروشدن سورا دئدی من
نیشانلی یان سوز وئرمیشدیم سنی قورتارام کی شوکر آلاها بو ایشی باشاردیم . قالادان
چرخیدیلار ائشی یه کی گوردولر بالا اوغلان قوردلار لا یولداش اولوب اونلارلا اویناییر کی
اونا دا احسن دئدیلر . اوزتوتدولار داغیستانا ساری و داغیستانا بیر آغاج قالان قاصید یوللادیلار
کی شهره خبر آپارا محمودی زیندان دان قورتاریب لار . شهرین آداملاری گول آل لرین ده
قوربانلیق لار گتیریپ پای انداز دوشه دیلر و گولو خانیم گلدی دروازه یه کی محمودی

قارشیلایا . ماحمود قشون لایرلیک ده دروازه یه چاتینجا ، گولونو گۆروب اونون اوچون بیر قاتار شعر اوخویور :

آلا گۆزلو نازلی دیلیر
سالدین منی یامان درده
آتام آنام گۆزو یولدا
من قالدیم غوربت ائل لرده

سن سن منیم طایفام ائلیم
گولشاندا آچیلان گولوم
اؤلمه یه نه یوخدی اؤلوم
من قالدیم غوربت ائل لرده

داده یتتدی شاهلار شاهی
داغیتدی لشکر سیپاهی
ماحمودام چکمه رم آهی
من قالدیم غوربت ائل لرده

گولو خانیم بو سۆزلی ائشیده رک سیاه تئل لریندن آییریپ دؤشوندنه ساز ائده رک گۆره ک ماحمودا نه دئدی :

شیرین دیللی قوچ ایکیدیم
سنه قوربان شیرین جانیم
سن سیز هئچ گولمه دی اوزوم
پوزولموشدو گول گولشانیم

همی طایفام هم ائلیم سن
 هم گولشانیم هم گولومسن
 آغزیمدا شیرین دیلیم سن
 سنه قوربان شیرین جانیم

بونلار بیر بیرلرینه محبت نغمه سی اوخویارکن میرزه باغیر دستور وئردی بیر مفصل جشن
 توتولسون . ائل شن لی یه بورونوب نئچه گون گئچن دن سورا ، میرزه باغیر آغیر بیر
 جهازدوزه لدیب قیزیل گوموش لی یخدان لارلا ، محمودلا گولونو قفله قاطیرلا اورمو ائلینه
 روان ائلیر . آمما محمود داغیستان دان آیریلما میش اوردا اولان دوست تانیس لارا بئله نکی بیر
 شعر اوخویور :

سیزه قوربان اولوم بی لر خانیم لار
 من گئدیره م ساغ لیغیان قالاسیز
 قویما یین یاغی لری داغیستانه
 من گئدیره م ساغ لیغیان قالاسیز

محمود اوزون توتار قبیله گاها
 اوره ییم ده یاغیم قالمادی اها
 سیزی تاپشیرام او بؤیوک آلاها
 من گئدیره م ساغ لیغیان قالاسیز

اوردا خودافیط له شیب چوخلی یول گلندن سورا یئتیردیلر آذربایجان تورپاغینا و اورمویا بیر
 نئچه آغاج قالان ایکی نامه یازیب وئردی قاصیده . بیرین آتاسی ابراهیم خانا یازدی بیرین ده
 قایناتاسی بهرام بیه . او نامه لر ده بوتون سرگودشتینی یازیب ایسته دی کی اگر پری هله بو
 گونه جان اونا اینتظاردی توی دویون تداروکی گؤروب چیخسین لار قاباغینا . واختیندا آتا
 آتاسی و قایناتاسی پری خانیم لا بیرلیک ده گلدیلر قاباغینا . گؤردولر قفله قاطیر قیزیل

جواهرات دی کی چکیری و دنیا گۆزلی بیر قیزدا کجاوه ده اوتوروب محمود لا گلیری .
 یتیشه ن کیمی بهرام بی قوللارین سالدی محمودون بوینونا و قیزی پری نین آلین تاپشیردی
 محمودون آینه . بو وضعی نن گلدیلر اورمو شهری نین ایچینه و هر ایکی گۆزه له بیر یترده
 توی توتوب ائل لری شادلیق بورودو .

روایت یثری : خوی / دی آبی ۱۳۷۹.ش

This document was created with Win2PDF available at <http://www.daneprairie.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.